

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3199/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.252/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vida Gábor ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.VI.20.252/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó mint vevő és az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per alperese mint eladó között létrejött gépjármű-adásvételi szerződéssel megvásárolt személygépkocsi kapcsán utóbb kiderült, hogy annak a vásárláskor az indítványozó által ismert futásteljesítménye nem fedti a valóságot. A peres iratokból megállapíthatóan az adásvételt nagyjából négy hónappal megelőzően végzett hatósági műszaki vizsga során a gépjármű kilométer számlálója a vásárláskori értéknél mintegy 50.000 km-rel többet mutatott, azt tehát ismeretlen személy manipulálta („visszatekerte”). Az ezzel összefüggésben indult büntető eljárás során a büntető bíróság az eladó felelősségét csalás vétsége miatt – a cselekménnyel okozott kár meghatározása mellett – megállapította.
- [4] Az indítványozó ezt követően terjesztett elő keresetet az eladóval szemben, amelyben vagyoni és nem vagyoni kártérítés címén együttesen mintegy 1 200 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az indítványozó utóbb keresetét megváltoztatva az adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását és – akként, hogy az általa időközben évekig használt gépjárművet visszaszolgáltatja, a bíróság pedig az alperest 2 275 000 Ft megfizetésére kötelezi – az eredeti állapot helyreállítását kérte a bíróságtól. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapította, hogy az indítványozónak az, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. §-ára alapított érvelése, mely szerint a szerződés jogszabályba, illetve a jóerkölcsbe ütközött mivel az eladó által a jármű futásteljesítményének eltitkolásával kapcsolatos magatartását a büntető bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 318. §-a szerinti csalás vétségének minősítette, nem foghatott helyt. Megállapította, hogy az alperes – bűncselekményi tényállást is megvalósító, az indítványozót valótlánul tájékoztató, illetve tévedésbe ejtő – magatartása tisztességtelennek minősült ugyan, azonban a Ptk. 200. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása ennek ellenére sem állapítható meg. A bíróság kifejtette, hogy a kérdéses szerződés maga, sem a céljára (gépjármű tulajdonjogának átruházása), sem a felek erre irányuló akaratára, sem pedig a szolgáltatásra (gépkocsi) vagy a kikötött ellenszolgáltatásra (vétélár megfizetése) tekintettel sem tekinthető jogszabállyal, vagy az általánosan elfogadott erkölcsi normákkal ellentétesnek. Megállapította azt is, hogy az indítványozót az alperes említett magatartásával összefüggésben kár érte, és úgy foglalt állást, hogy ezért az indítványozó vele szemben kárigénnyel felléphet, illetve a szerződést is – megtévesztés címén – megtámadhatja. Ez utóbbira azonban az indítványozó nem hivatkozott, a keresetváltoztatása kapcsán pedig kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelmét nem tartja fenn. A bíróság ezért tekintettel arra, hogy a szerződést a fentiek szerint érvényesnek értékelte, az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az ítéletet helyben hagyta. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) bekezdésére hivatkozással érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasított, mivel a vitatott érték – amelyet a Kúria

az indítványozó által az eredeti állapot helyreállítása kapcsán megjelölt 2 275 000 Ft-ban állapított meg – a hárommillió forintot nem haladja meg.

- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése azért sértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, és a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, mert az indítványozó keresetváltoztatása folytán az eljárás szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perré változott, így arra, mint megállapításra irányuló ügyre a Pp. 272. § (2) bekezdésének utolsó fordulata értelmében nem érvényes a vagyoni jogi perekben alkalmazandó és értékhatártól függő kizárás. Mindezekre tekintettel az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál a Kúria támadott döntésével szemben az Abtv. 27. §-a, valamint 26. § (1) bekezdése (melyre önálló érvelést nem terjesztett elő) alapján, mivel álláspontja szerint a bíróság téves jogértelmezése, illetve a Pp. 271. § (2) bekezdésének „hibás alkalmazása folytán” sérültek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogai. Az Alkotmánybíróság főtárgya levélben tájékoztatta az indítványozót, hogy egyrészt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megjelölése esetén helyesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére szükséges hivatkozni, másrészt, hogy amennyiben kizárólag bírói döntés megsemmisítésére irányul az indítvány, úgy elegendő az Abtv. 27. §-ára hivatkozni, tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára van lehetőség. Felhívta továbbá az indítványozó figyelmét arra, hogy az – eredendően szakjogi érveken alapuló – indítványát valamennyi alaptörvényi hivatkozás tekintetében alkotmányjogi szempontú érvekkel szükséges kiegészítenie, mivel az az indítvány érdemi elbírálásának feltétlenül szükséges kelléke. Az indítványozó a hiánypótlási felhívást követően kiegészítette alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére pontosította a korábbi XXIV. cikk (1) bekezdésére utaló hivatkozását, továbbá a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos korábbi érvelését is kiegészítette. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének megjelölését az indítvány-kiegészítés már nem tartalmazta, ezért – tekintettel arra is, hogy jogszabály alaptörvény-ellenességére vonatkozó indokolási elem továbbra sem jelent meg az érvelésében – az Alkotmánybíróság ezt a hivatkozást úgy tekintette, mint amit az indítványozó nem kívánt fenntartani. Az Alkotmánybíróság az indítvány-kiegészítésre tekintettel, annak fentiekben rögzített keretei között bírálta el az indítványt.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [7] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz.
- [8] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek megfelel. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]. Az indítvány a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése (és azzal összefüggésben a felülvizsgálni kért bírói döntések) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [10] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az Abtv. 27. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [12] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúriának a felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító végzésével (nem érdemi döntéssel) szemben terjesztette elő. A vonatkozó eljárási szabályok (Ügyrend 32. §) értelmében ilyen esetben az indítvány elbírálására csak kivételesen kerülhet sor [lásd: Ügyrend 32. § (4) bekezdés]. Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és

27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalása 2. pontjában foglaltakra tekintettel a jelen esetben az elbírálhatóság lehetősége fennáll. Mivel a Kúria felülvizsgálatot hivatalból elutasító, támadott döntése nem formai hiányosságon, hanem jogértelmezést igénylő megállapításon alapult, továbbá mivel a Pp. 271. § (2) bekezdése indítványozó által sérelmesnek tartott kúriai alkalmazásával az Alkotmánybíróság korábban már számos ügyben [lásd pl.: 3358/2017. (XII. 22.) AB végzés; 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés; 3262/2019. (X. 30.) AB végzés] foglalkozott, anélkül, hogy visszautasítással élt volna azért, mert az indítvány a Kúria felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzésével szemben került előterjesztésre, így ezt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben sem látta indokoltnak.
- [14] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [15] A Pp. 271. § (2) bekezdésében foglalt, a kúriai felülvizsgálati eljárás pertárgy értékétől függő kizártságára és az ez alóli kivételekre vonatkozó szabállyal, illetve annak Kúria általi alkalmazásával összefüggésben a jelen ügyben is hivatkozott Alaptörvényben rögzített jogok sérelmét – az indítványozó által előadottakkal nagymértékben megegyező érvek alapján – az Alkotmánybíróság korábban már többször vizsgálta. Az ezen eljárásokban tett megállapításokat az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben is helytállóknak és hivatkozhatónak tartotta.
- [16] Az indítványozónak a Pp. 271. § (2) bekezdése – álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben rögzített jogai sérelmét is eredményező – *contra legem* alkalmazásával kapcsolatos (túlnyomóan nem alkotmányossági, hanem szakjogi) érvelésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság visszautal a 3358/2017. (XII. 22.) AB végzésben tett azon megállapítására, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a vagyoni jogi per fogalmát a Pp. nem határozza meg, azonban az 1/2009. Polgári jogegységi határozat értelmében – függetlenül a jogviszony anyagi jogi sajátosságaitól – a bírói gyakorlat vagyoni jogi pernek minősíti azon jogvitákat, amelyekben a perben érvényesített követelés értéke pénzüsszegben meghatározható, ugyanakkor a per vagyoni jogi természetén nem változtat azon körülmény, hogy a perben egyéb, nem vagyoni jogi igényt is érvényesíteni kívánnak a felek (lásd például: BH1991.476, BH2009.332).” (Lásd: Indokolás [21])
- [17] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben már utalt arra, hogy tudomása van arról a bírói gyakorlatról, amely a Pp. 271. § (2) bekezdésében írt „megállapításra irányuló ügyek” körébe általában csak az ún. „valódi” megállapítási kereseteket sorolja be {vö.: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [36]; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [39]}, azonban „amikor a felperes a keresetét pl. úgy fogalmazza meg, hogy valamely jogviszony érvénytelenségének a megállapítását és (az elszámolás keretében) az alperes valamely meghatározott pénzüsszeg megfizetésére kötelezését kéri, a per tárgya a marasztalási kérelem.” {Lásd 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [40]; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [42]} Ezt a megállapítást az Alkotmánybíróság tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereseti kérelemben foglaltak (a gépjármű visszaszolgáltatása mellett az alperes meghatározott összeg megfizetésére történő kötelezése) is ebbe a körbe voltak sorolhatóak (az érték meghatározás során a Kúria is az indítványozó által megjelölt összeget vette alapul), a jelen ügyben is alkalmazhatónak tartotta.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi továbbá, hogy már a fentebb idézett döntéseiben is kitért arra, miszerint hivatalos tudomása van arról, hogy az általa idézett joggyakorlat nem feltétlenül egységes, mivel attól eltérő jogértelmezésen alapuló döntés is fellelhető a Kúria gyakorlatában. Utalt ugyanakkor arra is, hogy amennyiben ezen (eljárásjogi dogmatikai) szakjogi kérdésben egységes gyakorlat kialakítása volna indokolt, az az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése alapján nem az Alkotmánybíróság, hanem – jogegységi határozat elfogadása révén – a Kúria hatáskörébe tartozó kérdés lenne {elsőként lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [43]}.
- [19] Más, korábbi alkotmányjogi panaszokhoz hasonlóan jelen ügyben is hivatkozott rá az indítványozó, hogy a Kúria döntésében követett értelmezés ellentétben áll azzal is, amit a támadott végzés fejrészeiben a per tárgya tekintetében maga a Kúria rögzített, tekintve, hogy ott is szerződés érvénytelenségének megállapítása szerepelt a per tárgyaként. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata ezt (a fentebb kifejtettek fényében csak látszólagos ellentmondást) nem alkotmányossági kérdésnek tekinti, a bírói döntéseket pedig törvényességi szempontból nem bírálhatja felül {elsőként lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [46]}.
- [20] Az indítványozó jogorvoslati joga sérelme körében előadott érvelése tekintetében az Alkotmánybíróság visszautal a hasonló [a Pp. 271. § (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggő] ügyekben is rögzített azon következetes gyakorlatára, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiak-

ban: Abh.) indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint »az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe«. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg (Abh., Indokolás [24]).” {Lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [33]; 3202/2019. VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3262/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [18]; korábban pl.: 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3358/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]; 3273/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [53]}

- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak a Kúria támadott döntésében megjelenő jogértelmezésére vonatkozó érvelése nem alkotmányossági, hanem a bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésekkel kapcsolatos. Az indítványozó kérelme a Kúria jogértelmezését kifogásolva valójában arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati ítéletet – az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel – törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}. A támadott kúriai végzés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [23] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írott vagylagos feltételek egyikének sem tesz eleget, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/726/2019.

